

**INTERDISCIPLINÁRNÍ SEMINÁŘ TOPOLOGICKÝCH STUDIÍ POETIKY
UMĚNÍ, KRAJINY A ARCHITEKTURY PŘI MATEMATICKO-FYZIKÁLNÍ
FAKULTĚ UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE**

47. kolokvium ISTS

**Kolokvium ISTS se uskuteční dne 7. října 2026 od 10,00 hod. v Malé aule
Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze,**

PRAHA 1, Malostranské náměstí 25, 1. patro

**Jiří David
spolu se členy semináře a hosty**

**Rozprava k otázkám kritiky a sebekritiky tvorby a poznání v
době umělé inteligence.**

Anotace:

Nebývalé možnosti rozšiřování a zefektivnění poznání prostřednictvím umělé inteligence aktualizuje potřeby jiného přístupu k specificky lidským podobám, nebo dokonce hodnotám myšlení, než poskytují jednostranné modely poznání založené především na kauzálně racionálních paradigmatech. Kolokvium dává příležitost poukázat na nové motivy a role cest poznání spojené s otázkami kritiky jiného druhu, než byly ty, na které se například soustředila fenomenologická kritika krize evropských věd moderní doby. Umělá inteligence vyplula najednou jako fenomen, který jen zdánlivě spojuje trajektorie, prvky, fáze percepce a procesy kognice a imaginace bez subjektivních kritických předpojatostí a apriorních soudů. Zdá se, že umělá

intelligence může pomoci radikálně zlepšit úroveň kritiky a kritického myšlení. To by se mělo například týkat tradičních úloh, na kterých naše kritika, zejména současná umělecká kritika ztroskotává, když operuje motivy závisti, nesmyslné stranickosti, nepřejícnosti, podezírání a motivy nadhodnocování ad hoc přejímaných modelů z jiných, mocnějších kontextů a stran. Umělá intelligence by mohla nám pomoci překročit různá nebezpečí pokleslosti a bezvýznamnosti. Nakolik tomu tak skutečně bude je přirozeně důležitá otázka, která se až tolik netýká umělé intelligence samotné jako možnosti využití, či zneužití jejího potenciálu. To už není otázka směřující k povaze umělé intelligence samotné, ale týká se veškeré představivosti a poznání omezeného na kauzální, racionalitou vygenerované modely a procesy poznání včetně těch, se kterými AI dokáže řešit úlohy, které dosavadní věda pokládala za neřešitelné. Kritické myšlení současnosti by mělo brát v úvahu nejen šíři dat a modelů veškerého zaznamenaného poznání, ale i otázky, které se staly aktuální již před ovládnutím prostoru lidského poznání umělou inteligencí, otázky komplexnosti, zahrnující nejen to, co lze definovat a v čem můžeme hledat význam, ale i to, co “pozitivnímu” poznání uniká, tajemství a funkce nepoznatelnosti významu a prázdna po významu, tajemství lidské identity, tajemství protikladů, či dokonce propojeností destrukce a konstrukce v komunikaci založené na metaforickosti řeči. Zde se v souhrnu takové senzitivity jakou prokázal strukturalismu setkáváme s výpovědí filosofů, vědců a umělců, kteří se přirovnávají, tak jako Michel Serres se přirovnal ke kulhavému poutníku mezi disciplínami přísné vědy, filosofie a literatury. Kritické myšlení v oblasti estetiky a umění se otevírá nejen k tomu, co lze definovat jako konvenčně hodnotné, ale také tomu, co je mimo rámec paradigmat a konvencí kritérií současné vědy a umělecké kritiky, co je okrajové, co je zdánlivě patologické, co je jiné, ale co svou jinakostí otevírá ztracené cesty k významům pojmů jakými jsou znak, naturel, jev, tvář, identita.

Klíčovou osobností rozpravy 47. kolokvia Interdisciplinárního semináře topologických studií poetiky umění, krajiny a architektury je akademický malíř, profesor Jiří David, jehož tvorba zahrnuje reflexe řady výše anotovaných otázek.

Za ISTS Jaroslav Nešetřil a Tomáš Vlček.